

олію, яка густіє при кімнатній температурі і за смаковими якостями не поступається оливковій. Олію вживають безпосередньо в їжу, використовують в кондитерській промисловості, в медицині, парфумерії, техніці. За своїми смаковими якостями вона не поступається мигдалю, арахісу та сої й легко заміняє їх у кондитерських виробках. З макухи чуфи можна одержати цукор, а також крохмаль та спирт. Крім того, бульби чуфи використовують як ласощі в сирому, вареному чи смаженому вигляді, готують із них сурогат кави й какао (з пересмажених). В кондитерській промисловості із чуфи готують спеціальні сорти печива і тортів, цукерок, халви та інших солодоців.

На Дослідній станції «Маяк» ІОБ НААН в результаті проведеної селекційної роботи створено новий сорт смикавця їстівного (чуфи) 'Запас', який зареєстрований в НЦГРРУ (Свідоцтво про реєстрацію зразка генофонду рослин в Україні № 1348, № реєстрації Нац. каталогу UE 1400008).

Вегетаційний період сорту Запас триває 155 дб. Висота рослини – 45 см. Кількість листових пучків (парцел) на рослину велика – понад 150. У пучку середня кількість листків – 48. Листки зеленого забарвлення помірної інтенсивності. За формою листової пластинки лінійна. Довжина листової пластинки – 4045 см, ширина – 45 мм. Зубчатість і опушеність листка відсутні. За габітусом рослина напівпохила. Бульбочки видовжено-яйцеподібної форми, коричневого забарвлення. Горбкватість на поверхні бульбочок наявна. Середня довжина бульбочки – 2,1 см, ширина – 1,8 см. Урожайність бульбочок складає 32,9 т/га, середня маса бульбочок з однієї рослини – 350 г, середня їх кількість понад 260 штук, маса 1000 товарних бульбочок – 1560 г.

В умовах Чернігівської області рослини сорту 'Запас' цвітуть в окремі роки (поодинокі екземпляри), отже сорт розмножується виключно вегетативним способом.

УДК 635:631.527

Позняк О. В., молодший науковий співробітник,

Чабан Л. В., науковий співробітник

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України

E-mail: olp18@meta.ua

СЕЛЕКЦІЯ МАЛОПОШИРЕНИХ ОВОЧЕВИХ РОСЛИН НА ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ «МАЯК» ІОБ НААН

Селекційна робота з малопоширеними видами овочевих рослин на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України розпочата у 1993 році. У результаті створені сорти, що внесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, а також зареєстровані у Національному центрі генетичних ресурсів рослин України. Одержані в останні роки селекційні розробки проходять науково-технічні і кваліфікаційну експертизу в компетентних закладах Міністерства аграрної політики та продовольства України. Варто відмітити, що сорти деяких видів рослин створені в Україні вперше і на сьогодні є єдиними у Державному реєстрі сортів, придатних до поширення в Україні.

До найбільш поширених на вітчизняному ринку належать: чорнушка (нігела) сорт 'Іволга' (А.с. № 761, у Державному реєстрі з 1999 р.), чабер садовий сорт 'Остер' (А.с. № 762, 1999 р.), гірчиця салатна сорти 'Зорянка' (А.с. № 05201, 2005 р.) і 'Попелюшка' (А.с. № 08168, 2008 р.), бамія (гібіск їстівний) сорти 'Діброва' (А.с. № 0683, 2006 р.) і 'Сопілка' (А.с. № 07231, 2007 р.), індау посівний сорт 'Знахар' (А.с. № 08406, 2008 р.), петрушка сорт 'Стихія' (Патент на сорт рослин № 06358), крес-салат (хрінниця посівна) сорти 'Мереживо' (Патент на сорт рослин № 08599, 2008 р.) і 'Холодок' (Патент на сорт рослин № 06354, 2006 р.), пастернак сорт 'Стимул' (Патент на сорт рослин № 09168, 2009 р.), селера сорт 'Рома' (Патент на сорт

рослин № 06356, 2006 р.), шпинат сорти 'Красень Полісся' (А.с. на сорт рослин № 06354, 2006 р.) і 'Фантазія' (Патент № 150267, 2015 р.), салат сорти 'Ольжич' (Свідоцтво про держ. реєстрацію № 04887, 2001 р.), 'Сніжинка' (Свідоцтво про держ. реєстрацію на сорт рослин № 04890, 1999 р.), 'Золотий шар' (Свідоцтво № 04889, 2001 р.), 'Дивограй' (А.с. на сорт рослин № 0682, 2006 р.), 'Годар' (Свідоцтво № 04888, 1999 р.), 'Шар малиновий' (Свідоцтво № 04891, 2001 р.), салат посівний ромен сорт 'Скарб' (Патент № 150238, 2015 р.), васильки справжні сорти 'Рутан' (Свідоцтво про державну реєстрацію на сорт рослин № 04883, 2004 р.), 'Перекотиполо' (Свідоцтво № 04882, 2004 р.), 'Сяйво' (Свідоцтво № 04881, 2004 р.), цибуля шніт (скорода, трибулька) сорт 'Ластівка' (Патент № 140755, 2014 р.), цикорій кореневий промисловий сорт 'Цезар' (Свідоцтво про державну реєстрацію сорту № 110192, 2011 р.), портулак городній сорт 'Світанок' (Патент № 150768, 2015 р.), мангольд (буряк листовий) сорт 'Кобзар' (Патент № 1502739, 2015 р.) та інші.

Створені на ДС «Маяк» ІОБ НААН сорти конкурентноздатні на ринку, відповідають вимогам, що висуваються до сучасних інноваційних селекційних розробок в овочівництві і рекомендовані для впровадження в усіх зонах України. Сфери освоєння: сільськогосподарські підприємства різних форм власності та господарювання, що займаються вирощуванням і збутом овочевої продукції та приватний сектор.